

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 7
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-539**

2025 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2025 m. lapkričio 5 d. sprendimo Nr. SV-S-434 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1 punkto 1.1 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-539 (toliau – Projektas) tikslui – nustatyti aiškia kryptį, į kurią atsižvelgdama valstybė naudoja savo miškų išteklius, atitikti tiek Europos Sąjungos (toliau – ES), tiek Lietuvos Respublikos aplinkosauginius tikslus ir gauti maksimalią ekonominę naudą iš valstybiniuose miškuose išauginamos medienos bei socialinę naudą mūsų valstybei, tačiau nepritarti Projektui dėl šių priežasčių:

1. Projektu siekiamas įtvirtinti reguliavimas turėtų eksportą ribojantį poveikį, suteiktų geresnes sąlygas Lietuvoje įsisteigusiems ir veiklą vykdančioms gamintojams, todėl jis būtų nesuderinamas su ES teise. Tokią išvadą pagrindžia šie argumentai:

1.1. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 35 straipsnyje įtvirtinta taisyklė, pagal kurią „tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiaverčio poveikio priemonės.“ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) 2020 m. rugsėjo 17 d. sprendime *Hidroelectrica* (C-648/18, ECLI:EU:C:2020:723, 29 punktas) kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonėmis, kaip tai suprantama pagal SESV 35 straipsnį, kvalifikavo „<...> visiems nacionalinėje teritorijoje veikiantiems ūkio subjektams taikomas nacionalines priemones, kurios faktiškai labiau paveikia prekių išsiuntimą iš eksporto valstybės narės rinkos nei prekybą prekėmis šios valstybės narės nacionalinėje rinkoje <...>“. ESTT yra nusprendęs, kad „<...> bet koks vienos iš SESV numatytų pagrindinių laisvių apribojimas, net ir nedidelis, pagal šią sutartį yra draudžiamas, nebent jo poveikis būtų laikomas pernelyg atsitiktiniu ar netiesioginiu, kad jis galėtų būti laikomas apribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 35 straipsnį <...>“. Projektu įtvirtinamas reikalavimas, kad ne mažiau nei 80 procentų žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų iki jų eksporto būtų perdirbtos į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius Lietuvoje, vertintinas kaip priemonė, kuri neabejotinai paveiktų žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų eksportą iš Lietuvos į kitas valstybes nares, todėl jis nesuderinamas su SESV 35 straipsniu. Valstybiniuose miškuose 2024 metais pagaminta 4,2 mln. m³ žaliavinės medienos ir 356 tūkst. m³ miško kirtimo liekanų, iš kurių, ekspertų vertinimu, kasmet į užsienio šalis išvežama apie 0,5–0,6 mln. m³. Atsižvelgiant į tai, įtvirtinus Projektu siūlomą nuostatą, prekybos apribojimai paveiks dalies (80 proc. į užsienio šalis išvežamo kiekio arba apie 0,4–0,5 mln. m³) žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų eksportą;

1.2. ESTT 2008 m. gruodžio 16 d. sprendime *Gysbrechts* (C-205/07, EU:C:2008:730, 40 punktas) pažymėjo, kad „<...> nacionalinės priemonės, kurių tikslas ar poveikis – būtent riboti eksporto srautus ir taip skirtingai traktuoti prekybą valstybės narės viduje ir jos prekybą eksportui ir kurios užtikrina konkrečią naudą nacionalinei gamybai arba suinteresuotosios valstybės vidaus rinkai kitų valstybių narių gamybos ar prekybos nenaudai, buvo pripažintos kiekybiniais eksporto apribojimams lygiaverčio poveikio priemonėmis <...>“. Žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas perdirbti į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius Lietuvoje galės tik Lietuvoje įsisteigusios ir veiklą vykdančios įmonės. Projektu įtvirtinamas reguliavimas paveiks Europos

ekonominės erdvės (toliau – EEE) valstybėse įsisteigusius ir veiklą vykdančius asmenis labiau nei įsisteigusius Lietuvoje, todėl EEE veiklą vykdančys subjektai būtų eliminuoti arba turėtų mažiau galimybių nusipirkti žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų Lietuvoje vykdomuose žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų aukcionuose. Priešingai nei teigiama Projekto aiškinamajame rašte, Projekte siūlomas teisinis reguliavimas sudarytų sąlygas skirtingai traktuoti Lietuvoje ir kitose EEE valstybėse veiklą vykdančius asmenis, suteikiant pranašumą Lietuvos subjektams. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Projektas vertintinas kaip kiekybiniam eksporto apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, ribojanti laisvą prekių judėjimą ES bendrojoje rinkoje.

2. Projektu nustatomas teisinis reguliavimas, kuriuo iš esmės sukuriamos palankesnės sąlygos Lietuvoje veikiantiems ūkio subjektams, pagal SESV 107 straipsnyje nurodytus požymius vertintinas kaip draudžiama valstybės pagalba.

3. Projektu keičiamo Miškų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose siūlomi nustatyti kriterijai turėtų neigiamą poveikį konkurencijai ir pažeistų Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio nuostatas. Tokią išvadą pagrindžia tai, kad pagal Projekto nuostatas aukcione varžytis dėl ne mažiau nei 80 procentų parduotos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų įsigijimo galėtų tik ūkio subjektai, atitinkantys siūlomus nustatyti kriterijus. Tuo tarpu ūkio subjektai, neatitinkantys Projekte siūlomų nustatyti kriterijų, nors ir vykdytų žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų perdirbimą į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius, dalyvauti šiuose aukcionuose ir įsigyti žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų negalėtų. Be to, aukcionuose negalėtų dalyvauti tik prekybos žaliavine mediena ir (ar) miško kirtimo liekanomis veiklą vykdančys asmenys. Projektu ūkio subjektams būtų sudarytos nevienodos konkurencijos sąlygos rinkoje, nes būtų nustatytos skirtingos galimybės aukcionuose įsigyti parduodamą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas.

4. Projektu siūlomos nuostatos neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtinto teisėkūros aiškumo principo: nenustatomas aukcionuose dalyvaujančių ir aukcionus vykdančių ūkio subjektų priežiūros mechanizmas, neaišku, kas ir kaip prižiūrėtų aukcionuose dalyvaujančių ūkio subjektų veiklą, vertintų šių subjektų atitiktį nustatytiems kriterijams, užtikrintų, kad žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pirkėjas vykdys įsipareigojimą perdirbti ne mažiau nei 80 proc. žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų į aukštesnės pridėtinės vertės gaminius, kokios pasekmės būtų pirkėjui, nevykdančiam savo įsipareigojimo, kokio kiekio žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų perdirbimas laikytinas atitinkančiu siūlomą Projekto nuostatą. Projekto nuostata apie sukuriamą pridėtinę vertę taikoma tik žaliavinės medienos eksportui, netaikoma gaminiams, kurie nebus eksportuojami.

5. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą pažymėjo, kad valstybės turtas nėra savitiksliis, bet turi duoti naudą visuomenei ir turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai tvarkomas (*inter alia* 2003 m. rugsėjo 30 d. nutarimas, bylos Nr. 40/01; 2008 m. kovo 20 d. nutarimas, bylos Nr. 28/07-29/07). Įtvirtinus Projektu siūlomą teisinį reguliavimą, dėl Miškų įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose siūlomų nustatyti kriterijų taikymo sumažės pirkėjų skaičius, nes valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavimo aukcionuose nebegalės dalyvauti užsienyje įsisteigę ir minėtų kriterijų neatitinkantys pirkėjai. Tai kelia riziką valstybei gauti mažiau pajamų, nes dėl sumažėjusios konkurencijos sumažės žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavimo kainos.

6. Atkreipiame dėmesį, kad iš dalies didesnio valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų perdirbimo Lietuvoje tikslus padės užtikrinti

šiuo metu tobulinamas prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir (ar) miško kirtimo liekanomis modelis (keičiamas Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“). Šiuo metu, parduodant valstybiniuose miškuose pagamintą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas, pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti vykdomi uždaro tipo aukcionai, kai pirkėjai teikia pasiūlymus ir žaliavinė mediena ir (ar) miško kirtimo liekanos parduodamos didžiausią kainą pasiūliusiam pirkėjui. Tokiuose aukcionuose pirkėjai nemato vienas kito pasiūlymų ir negali didinti kainos, todėl tai kelia riziką neįsigyti žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų dėl netinkamo rinkos kainos įvertinimo arba už ją sumokėti daug didesnę už tuo metu rinkoje esančią kainą. Pagal pakeistą prekybos modelį aukcionuose pusmetinėms ir ilgalaikėms sutartims sudaryti bus nustatyti atvirų aukcionų (varžymosi dėl žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų įsigijimo realiu laiku) taikymo principai. Tai leis Lietuvos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų perdirbėjams efektyviau konkuruoti įsigyjant žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas ir sumažins eksporto kiekius.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras